

Filip Sundi

Hrvatski školski muzej, Zagreb

UDK 069.42:37](497.521.2)

Primljeno: 1. 12. 2017.

Prihvaćeno: 15. 12. 2017.

Stručni rad

HEMEROTEKA HRVATSKOGA ŠKOLSKOG MUZEJA

Sažetak

Cilj je ovoga rada predstaviti stvaranje sekundarnoga dokumentacijskog fonda – Inventarne knjige hemeroteke Hrvatskoga školskog muzeja. Ustrojavanje se sastojalo od tri faze rada. Prva faza obuhvaćala je prikupljanje novinskih članaka, druga je bila digitalizacija članaka, a treća obrada članaka u modulu S++. Obradeno je blizu devetsto članaka, koji su nam dali mnoštvo korisnih informacija o Muzeju, izložbama, aktivnostima i stručnom muzejskom osoblju. Iz provedenoga istraživanja nedvojbeno je da je broj objava o Muzeju rastao posljednjih sedamnaest godina, uz napomenu da zadnje dvije godine bilježimo rekordni rast objava, tj. one čine trećinu svih obrađenih članaka.

Ključne riječi: muzejska dokumentacija, hemeroteka, Hrvatski školski muzej (Zagreb)

1. Uvod

“Dokumentacija je proces bilježenja podataka i informacija koje smo tijekom istraživanja, promatranja ili tumačenja muzejskog predmeta prenijeli na neki drugi medij, kako bismo se njima mogli služiti kao određenim znanjem o predmetu. Svrha je dokumentacije postići što vjerniju predodžbu o predmetu o kojem je riječ, sa svih aspekata ljudskih interesa” (Maroević, 1993, 190).

Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi određeno je koju su dokumentaciju i na koji način muzeji dužni voditi. Propisano

je vođenje **primarne** dokumentacije (inventarna knjiga muzejskih predmeta, katalog muzejskih predmeta, knjiga ulaska muzejskih predmeta, knjiga izlaska muzejskih predmeta, knjiga pohrane muzejskih predmeta i zapisnik o reviziji muzejske građe), **sekundarne** dokumentacije (inventarne knjige audiovizualnih fondova, inventarna knjiga hemeroteke, knjiga evidencije o izložbama, evidencija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima, evidencija o pedagoškoj djelatnosti, evidencija o stručnom i znanstvenom radu, evidencija o izdavačkoj djelatnosti, dokumentacija o marketingu i odnosima s javnošću te dokumentacija o osnivanju i povijesti muzeja) i **tercijarne** dokumentacije.

Važnost, položaj i opseg muzejske dokumentacije mijenjali su se tijekom vremena, sve do najnovijih zakonskih akata (Zakon, 1998; Zakon, 2015; Zakon, 1999). Prema Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara i Zakonu o muzejima (Zakon, 1999, čl. 2.; Zakon, 1998, čl. 7.), muzejska dokumentacija izjednačena je zakonski s muzejskom građom i proglašena kulturnom baštinom. Usto je prema Zakonu o muzejima (Zakon, 1998; Zakon, 2015) svaka muzejska institucija dužna voditi dokumentaciju o muzejskoj građi.

Rad će predstaviti ustroj, odnosno stvaranje Inventarne knjige dokumentacijskoga fonda hemeroteke Hrvatskoga školskog muzeja (HŠM). Postojeća inventarna knjiga hemeroteke nije bila digitalizirana, tj. ustrojena prema Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi i bila je u klasičnom obliku. Složeni poslovi ustrojavanja sastojali su se od nekoliko faza rada. Prva faza obuhvaćala je prikupljanje novinskih članaka (smještenih na tri različite fizičke i tematske “lokacije”), druga je bila digitalizacija (skeniranje) članaka, a posljednja, treća faza obrada članaka u modulu S++.

2. Hrvatski školski muzej

Hrvatski školski muzej otvoren je 19. kolovoza 1901. na inicijativu Hrvatskoga pedagogijsko-književnog zbora, koji je od svojega osnutka 1871. započeo prikupljati građu za zbirke budućega muzeja. Muzej se nalazi u zgradi Hrvatskoga učiteljskog doma, sagrađenoj 1889. godine.

U Muzeju postoje Zbirka školskih izvješća, Zbirka propisa i službenih publikacija u odgoju i obrazovanju, Zbirka nastavnih sredstava i pomagala, Zbirka radova učenika i nastavnika, Zbirka udžbenika i priručnika i Zbirka učeničkih i školskih listova, Zbirka fotografija, Zbirka razglednica i slikovnog tiska, Zbirka školske opreme i predmeta i Arhivska zbirka. U sastavu Muzeja je i Pedagoška knjižnica Davorina Trstenjaka, osnovana 1877. godine.

Obilježavajući Svjetski dan učitelja, Muzej je 5. listopada 2000. otvorio svoj stalni postav kojim je u devet tematskih cjelina javnosti prezentirao presjek fundusa koji se čuva u muzejskim zbirkama. Iz postava doznajemo o povijesti hrvatskoga školstva i pedagogije 19. i početka 20. stoljeća.

Cjeline stalnoga postava su: *Izgled školske učionice potkraj 19. st.*, *Učila: početno čitanje, pisanje i jezici*, *matematika*, *vjeronauk*, *prirodopis*, *fizika i kemija*, *povijest i*

zemljopis, Osnovno školstvo, Srednje i visoko školstvo, Učiteljstvo, Razvoj pedagoške misli u Hrvatskoj, Likovno stvaralaštvo, Ženski i muški ručni rad, Pariška soba (rad učenika Obrtne škole prema nacrtima Hermana Bolléa sa Svjetske izložbe u Parizu 1900.) i *Radna soba književnika Mate Lovraka*.

Osim stalnim postavom, danas HŠM komunicira s publikom povremenim tematskim izložbama, predavanjima, obilježavanjima prigodnih datuma, pokretnim izložbama s kojima gostuje izvan Zagreba i Hrvatske. Važno je napomenuti da su zbirke, odnosno građa koju Muzej čuva dostupni korisnicima/istraživačima, kojih Muzej, kao jedini povijesno specijaliziran za povijest školstva, ima iznimno velik broj.

3. Vođenje muzejske dokumentacije u Hrvatskom školskom muzeju

Do svibnja 2016. Muzej nije zapošljavao dokumentarista te su poslovi vezani uz muzejsku dokumentaciju bili podijeljeni na stručne djelatnike.

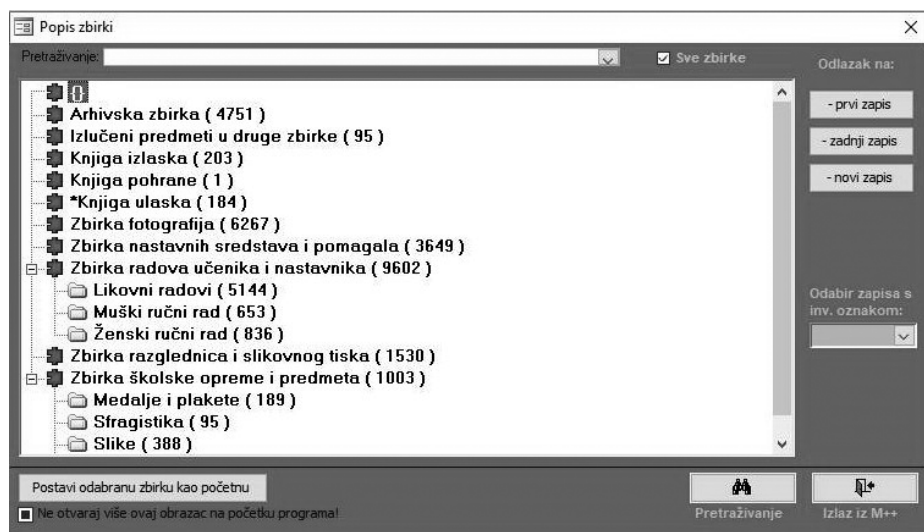
Stručne poslove obavljala su četiri kustosa, muzejski pedagog, arhivist, knjižničar, voditelj marketinga i muzejski tehničar (pomoćno stručno osoblje).

Prednost takva načina rada bila je što su djelatnici izravno uključeni u određeni dio aktivnosti/programa Muzeja vodili dokumentaciju o svojem radu (primjerice, voditeljica marketinga o marketingu i odnosima s javnošću), ali posljedica je takva rada rascjepkanost dokumentacije, nepovezanost i neujednačenost.

Dokumentacija o izložbenoj djelatnosti Muzeja vodi se po predmetnim kartonima i tekućoj godini u kontinuitetu od 1954., a danas sadržava gotovo 500 fascikala.

Usporedno je vođena dokumentacija o pedagoškoj djelatnosti, hemeroteci i objavama u medijima.

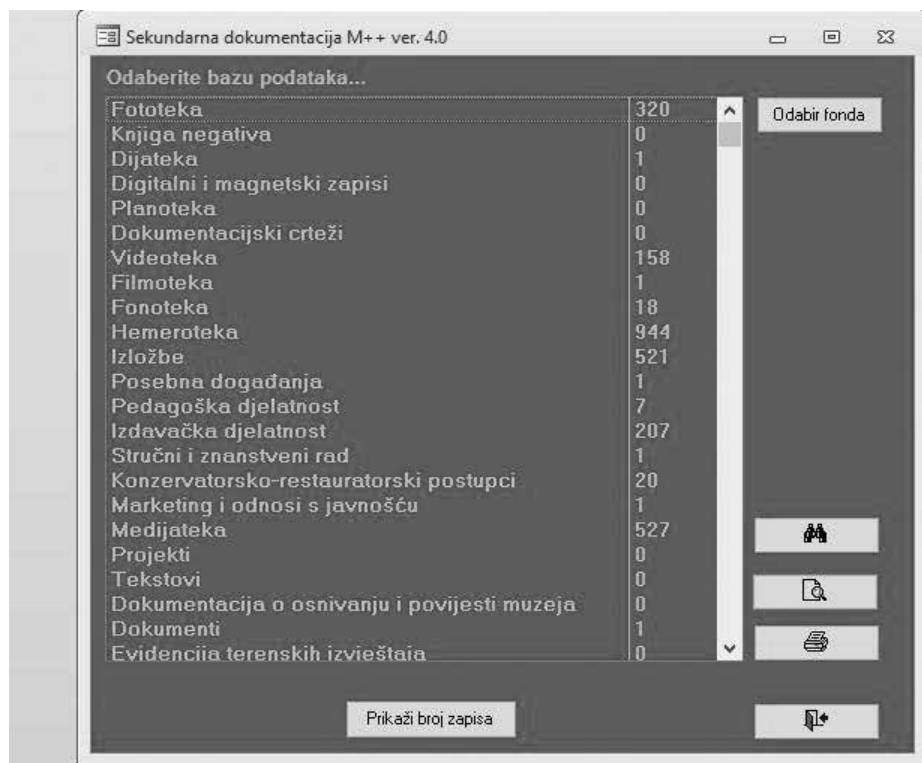
Od 2000. u HŠM-u se primarna dokumentacija vodi u relacijskoj bazi podataka za inventarizaciju muzejskih zbirki, modulu za obradu M++.

Sekundarna muzejska dokumentacija vodi se u HŠM-u od 2007. u modulu za obradu S++ (Link 2). Rad u modulima M++ i S++ odvija se odvojeno.

Programski moduli mogu funkcionirati neovisno, no povezani su i omogućeno je stvaranje poveznice među njima. Radom u tim programima omogućeno je povezivanje primarne i sekundarne dokumentacije.

Vođenje sekundarne dokumentacije do svibnja 2016. bilo je podijeljeno između kustosa, muzejskoga pedagoga te voditelja marketinga. Od svibnja 2016. dokumentarist preuzima vođenje i započinje objedinjavati i ujednačavati muzejsku dokumentaciju na svim razinama.

Moduli M++ i S++ potpuno su usklađeni s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi (Pravilnik, 2002).

Uz spomenuta dva modula, HŠM koristi i modul za obradu građe K++.

Modul za obradu građe K++ namijenjen je obradi knjižnične građe. U Muzeju se u tom modulu obrađuje građa Pedagoške knjižnice Davorina Trstenjaka, ali i zbirke muzejske građe (Zbirke školskih izvješća, Zbirke propisa i službenih publikacija u odgoju i obrazovanju, Zbirke udžbenika i priručnika i Zbirke učeničkih i školskih listova). Razlog je prilagođenost modula K++ specifičnoj građi.

Krajnji cilj korištenja opisanoga muzejskoga informacijskog sustava koji sadržava tri modula (M++ za obradu primarne dokumentacije, S++ za obradu sekundarne dokumentacije te K++ za obradu knjižne građe) potpuno je povezivanje dokumentacije HŠM-a u jednu cjelinu.

4. Sekundarna muzejska dokumentacija u Hrvatskom školskom muzeju

Prema Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi, sekundarnu muzejsku dokumentaciju čine:

a) Inventarne knjige audiovizualnih fondova (Fonoteka, Fototeka, Dijateka, Videoteka, Filmoteka, Planoteka, Dokumentacijski crteži te Digitalni i magnetski zapisi)

b) Inventarna knjiga hemeroteke

c) Knjiga evidencije o izložbama

d) Evidencija o konzervatorsko-restauratorskim postupcima

e) Evidencija o pedagoškoj djelatnosti

f) Evidencija o stručnom i znanstvenom radu

g) Evidencija o izdavačkoj djelatnosti

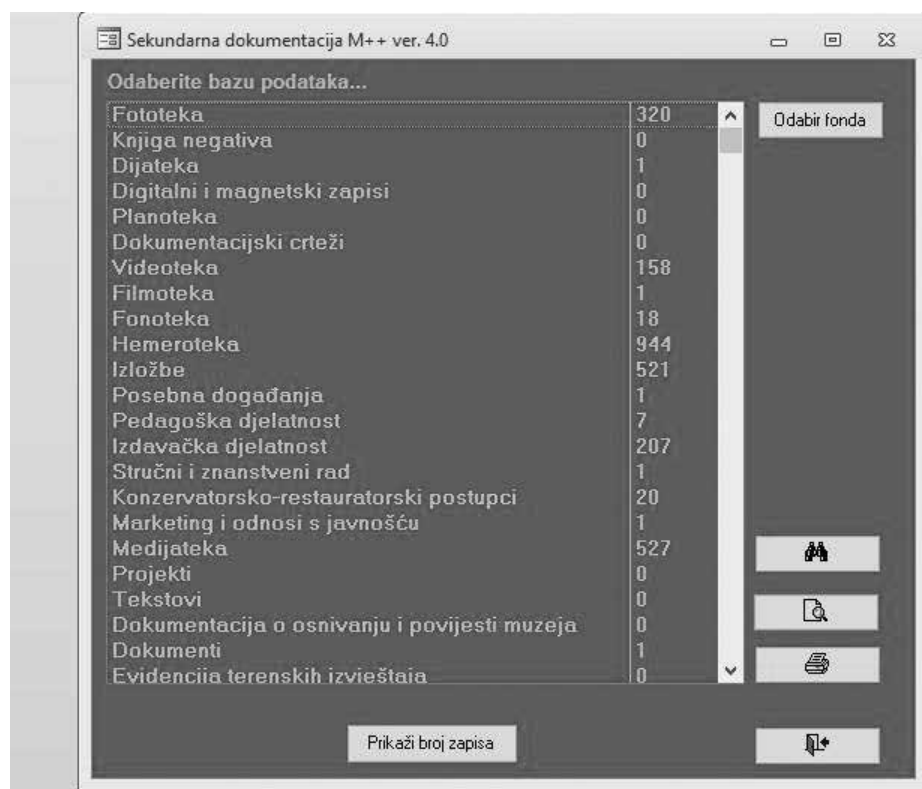
h) Dokumentacija o marketingu i odnosima s javnošću

i) Dokumentacija o osnivanju i povijesti muzeja.

Hrvatski školski muzej za obradu sekundarne dokumentacije koristi modul S++. Program je izrađen u Microsoft Accessu. U programu istovremeno može raditi više korisnika, a pristupa mu se pomoću vlastitoga korisničkog imena i lozinke. Pretraživati se može po različitim kriterijima: *vrsta fonda, naslov, mjesto, napomena, ključna riječ* itd. Usto, program S++ omogućava korisnicima pristup informacijama o smještaju dokumentacije te o osobi odgovornoj za zapise.

Program ima 24 dokumentacijska fonda za evidenciju građe propisanu Pravilnikom, ali i neke nove baze podataka za koje se u praksi, u nekim muzejima, pokazala potreba za njihovim vođenjem, primjerice: *Knjiga negativa*, *Posebna događanja*, *Medijateka*, *Evidencije terenskih izvještaja*, *Obavijesti*, *Dokumenti*, *Katalozi* i *Projekti*.

U HŠM-u se vodi sustavan rad u devet dokumentacijskih fondova: *Fototeka*, *Videoteka*, *Fonoteka*, *Hemeroteka*, *Izložbe*, *Pedagoška djelatnost*, *Izdavačka djelatnost*, *Konzervatorsko-restauratorski postupci*, *Medijateka*.

5. Hemeroteka Hrvatskoga školskog muzeja

Hemeroteka sadržava članke iz novina i časopisa o muzejskom fundusu, izložbama, drugim programskim aktivnostima i povijesti ustanove te stručnom osoblju.

Polazištem za obradu hemeroteke HŠM-a nametnula se 2000. godina, jer je 5. listopada otvoren stalni postav, pa se moglo očekivati da će i medijska praćenost i uočljivost Muzeja rasti.

U prvoj fazi prikupljeni su svi članci o HŠM-u, fundusu i stručnom osoblju koji su bili tematski složeni i fizički pohranjivani na tri mjesta: u dokumentaciji o događanjima, dokumentaciji o pokretnim izložbama te na digitalnim zapisima (CD-ROM-ovi) koje Muzej od 2004. naručuje od tvrtke Press Clipping.¹

Usljedilo je skeniranje članaka koje su djelatnici Muzeja prikupljali iz novina i časopisa te pohranjivali u dokumentaciji o događanjima i dokumentaciji o pokretnim izložbama.

Kako je materijal koji Muzej dobiva od Press Clippinga u digitalnom obliku, nije ga bilo potrebno skenirati.

Skenirano je otprilike tisuću članaka,² ali nisu svi obrađeni u S++. Razlog tome jest što su pojedini članci bili nepotpuni – nedostajali su osnovni podaci o identifikaciji, odnosno postojao je samo tekst iz kojega se nije moglo iznaći podatke potrebne za obradu.

Pojedini članci već su se nalazili u materijalima koje Muzej naručuje od Press Clippinga, a koje su djelatnici Muzeja izrezivali iz tiskovina, pa se nisu ponovno obrađivali.

GODINA	BROJ OBJAVA U MEDIJIMA
2000.	8
2001.	8
2002.	5
2003.	9
2004.	23
2005.	62
2006.	48
2007.	48
2008.	29
2009.	31
2010.	64
2011.	100
2012.	45
2013.	93
2014.	45
2015.	142
2016.	183
UKUPNO	895

1 Teme/područja koje tvrtka Press Clipping dostavlja HŠM-u povezani su s HŠM-om, osnovnim školstvom, povijesti školstva i pedagogije, predškolskim odgojem te srednjim i visokim školstvom.

2 Najviše članaka objavile su *Školske novine*, zatim *Večernji list*, *Jutarnji list*, *Novi list*, *Glas Slavonije* itd.

U tablici je prikazan broj objava iz novina i časopisa o fundusu Muzeja, izložbama, drugim programskim aktivnostima i povijesti ustanove te stručnom osoblju od 2000. do 2016. godine.³

Građa hemeroteke je dokumentacijski fond iz kojega se jasno iščitava “vidljivost” aktivnosti Muzeja. No, svakako može poslužiti i za različite analize rada/aktivnosti. Primjerice, ako se “odmaknemo” od kvantitativnih podataka (broj objava) te pozabavimo kvalitativnom analizom, moguće je dobiti podatke o tome koja je izložba ili aktivnost polučila najviše interesa medija, doznati koji mediji najviše prate rad Muzeja, prenose li mediji objave koje dostavlja služba marketinga i odnosa s javnošću ili posjećuju Muzej i prikazuju/predstavljaju njegove aktivnosti, jesu li više praćeni pedagoški programi ili izložbena djelatnost, raste li broj posjetitelja s brojem objava u medijima i slično. Iz tablice je vidljivo da broj objava raste od 2000. do 2016., ali isto tako da varira od godine do godine, odnosno ne možemo govoriti o kontinuiranom porastu broja objava.

Analizirajući gotovo 900 članaka, zaključak je da količina objava ovisi o aktivnostima Muzeja i projektima koje organizira i u kojima sudjeluje te o broju izložaba čije su autorice njegove djelatnice, bilo da se radi o izložbama u Muzeju ili pak gostovanjima pokretnih izložaba u drugim gradovima i mjestima.

Godine 2000. svi objavljeni članci odnose se na otvorenje stalnoga postava HŠM-a.

Godinu poslije objavljen je identičan broj članaka u medijima.

Samo 5 članaka objavljeno je 2002., što je ujedno i najmanje objava o HŠM-u, njegovim djelatnicima i aktivnostima unutar jedne godine.

Blagi rast bilježimo 2003., kada je objavljeno 9 članaka.

Prvi dvoznamenkasti broj objava Muzej bilježi 2004. (24 članka).

Godine 2005. broj objava bio je gotovo triput veći nego 2004. godine. Glavni razlog visoke medijske pokrivenosti brojne su izložbe koje su organizirale djelatnice Muzeja (pokretna izložba HŠM-a *Od slikovnjaka do Vragobe – hrvatske slikovnice do 1945.* autorice Štefke Batinić /13 objava/, *A, B, C... za odrasle* autorice Branke Manin /7 objava/ i *Muški ručni rad u pučkim stručnim, građanskim i učiteljskim školama kontinentalne Hrvatske* autorice Vesne Rapo /4 objave/). Uz njih treba istaknuti i gostujuće izložbe u HŠM-u te godine: *Stara škola novu tuče – od straha božjeg do dječjih prava – Slovenski šolski muzej* (7 objava), *Stop nasilju među djecom – Škola primijenjene umjetnosti i dizajna* (7 objava) i *Imaš sto posto pravo na nenasilje – Izložba učeničkih radova* (4 objave).

3 U HŠM-u se čuva i hemeroteka do 2000. godine. Vodena je tako da su članci izrezivani i pohranjivani u registratore. Muzej čuva šest registratora iz 1954., devet registratora iz 1955. te jedan iz perioda između 1945. i 1953. godine. Novinski članci odnose se na osnovno školstvo, povijest školstva i pedagogije, predškolski odgoj, srednje i visoko obrazovanje. Muzej čuva i nekoliko tisuća članaka spomenute tematike objavljenih u *Vjesniku*, *Jutarnjem listu*, *Večernjem listu*, *Slobodnoj Dalmaciji* i *Novom listu* između 1990. i 2005. godine. S obzirom na to da članci nisu izravno povezani s radom HŠM-a (mogli bismo reći da se radi o tematskoj hemeroteci vezanoj uz obrazovanje/školstvo/pedagogiju...), u ovaj rad nisu uvršteni. O sređivanju i obradi toga dokumentacijskog fonda odlučivat će Stručno vijeće HŠM-a.

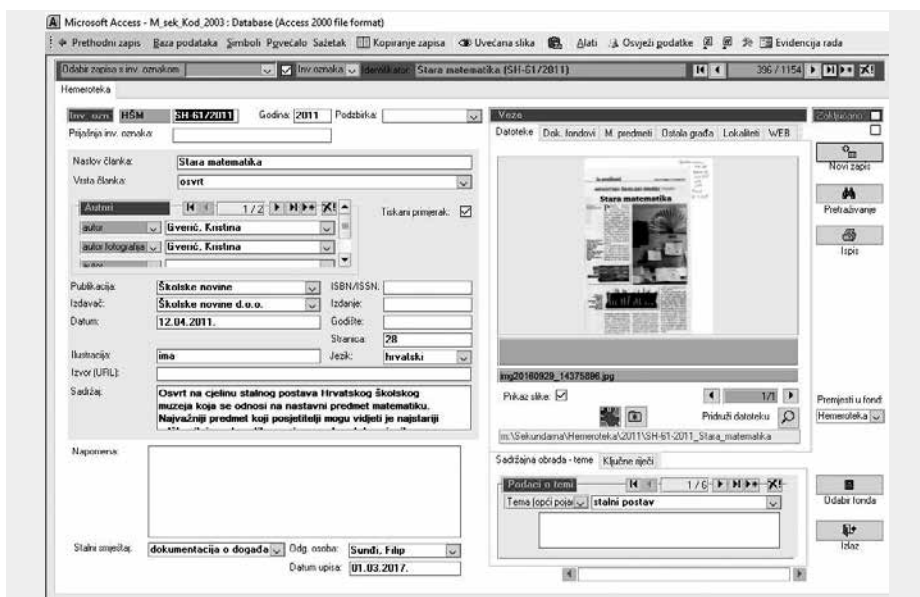
Iduće dvije godine imamo identičan broj objava, ali je niži u odnosu na 2005. godinu. Tijekom 2006. i 2007. ne ističe se posebno nijedan događaj u pogledu objava, a većina izložbi, događanja i aktivnosti Muzeja popraćena je s prosječno četiri objave.

Trend pada objava nastavlja se i 2008., kada je najviše članaka objavljeno o izložbi i koncertu dječjega pjevačkog zbora *Bim-bam-bom* koji se održao u HŠM-u (6 objava).

Godine 2009. najviše članaka posvećeno je predstavljanju knjige *Neprijatelj broj 1* u Muzeju, izdane povodom 110. godišnjice rođenja autora Mate Lovraka (čiju ostavštinu Muzej čuva i izlaže u stalnom postavu).

Na visoku medijsku zastupljenost mogu utjecati i nesvakidašnji događaji. Tako je, primjerice, 2010. pjevač Tony Cetinski gostovao u Muzeju u sklopu programa “Što sam želio biti kad odrastem”.⁴

Godina 2011. važna je jer je prvi put objavljeno stotinu članaka povezanih s Muzejom, njegovom djelatnošću i zaposlenicima. Više od trećine članaka (39) objavljeno je u *Školskim novinama*.⁵ U člancima su u nastavcima predstavljeni dijelovi stalnog postava i najzanimljiviji predmeti.⁶

- 4 Mediji su senzacionalistički prenijeli nezgrapnu izjavu Tonyja Cetinskog o kolegici Anđi Marić u jeku vrlo popularne emisije *Hrvatska traži zvijezdu* kazavši da je Cetinski pred djecom izvrijedao Anđu Marić. Muzej je demantirao medijske napise.
- 5 Tjednik za odgoj i obrazovanje *Školske novine* izlazi u Zagrebu već šezdeset godina i prati događaje, sudionike i procese na svim razinama odgojno-obrazovnog sustava, prije svega u Republici Hrvatskoj, ali i u inozemstvu.
- 6 Dio je to medijske aktivnosti Muzeja uz obilježavanje 110. obljetnice postojanja, čime se željelo Muzej približiti specifičnoj ciljanoj skupini potencijalne publike – stručnjacima koji rade u području odgoja i obrazovanja, a prate *Školske novine*.

Niska bez kraja Neoprezne riječi na predavanju

Tony Cetinski pred djecom izvrijedao Andu Marić

Na druženju s učenicima osnovnih škola pjevač kolegicu nazvao plitkom i neuravnoteženom

Sanela Majdanović/VLM
sanela.majdanovic@vecerni.net

Druženje s djecom na predavanju "Što bih htio biti kada odrastem", koje se jučer održalo u Hrvatskom školskom muzeju u Zagrebu, Tony Cetinski pretvorio je iz bezazlenih priča o svom djetinjstvu u ponižavanje pjevačice Ande Marić koju je nazvao plitkom i neuravnoteženom.

Raspravu o tome koga voli, a koga ne u showu Hrvatska traži zvijezdu potaknula su pitanja učenika trećeg i četvrtog razreda dviju zagrebačkih osnovnih škola koji su više bili zainteresirani za Tonyjeve odnose s Andom nego koje je predmete volio u školi. Na dječju znatiželju i propitivanja rovinjaski slavju brzo se pretvorio u komentatora svojih kolega.

– Između Ande i Foxa iza-

Prije skretanja teme na show HTZ, Tony je djeci pričao o odrastanju i karijeri

birem ovoga potonjeg, on je bolji – priznao je Tony djeći, ističući da mu je žao što u žiriju više nema Jelene Radan te da iduće sezone neće sudjelovati u showu ako u njemu bude Anda Marić.

Djeca snimala mobitelom

– Anda je neuravnotežena, samo blebeče, a kad se isključe kamere, ispričava se iako ni sama ne zna što je napravila pa joj moram objašnjavati. Volim ljude koji su pod kontrolom – otkriva Tony, a znatiželjni školarci upitani su kao spuzve postavljajući mu nova pitanja i potičući ga da "udari" po Andi dok su sve revo snimali svojim mobilnim. Istaknuo je i kako je prošla sezona showa imala mnogo bolje kandidate.

– Zoran je bio bolji cijelo vrijeme showa – osvrnuo se na proteku sezonu HTZ-a ističući kako su za njega glasovale cure koje ga vole, pa je i pobijedio.

No, priznao je i učenicima ponešto iz svoga života. Poput toga da je bio dvaput oženjen, da ima dvoje djece

"Ako Anda bude u sijedećoj sezoni, onda ja neću biti tamo..."

TONY CETINSKI pjevač i član žirija HTZ-a

"Ja sam šokirana. Mislija sam da smo u dobrim odnosima..."

ANDA MARIĆ pjevačica i članica žirija HTZ-a

"Što bih bio kada odrastem"

Djeca su pjevača ispitivala o životu, ali i HTZ-u. IZVOR: PROSELA

da je prvi put zapjevao 31. svibnja 1969. godine, na dan svoga rođenja. Na upit učenika tko mu je uzor u životu i glazbi, pjevač je priznao da mu je to otac Mirko Cetinski.

– Ne priznajem glazbu Lady Gage – osuo je paljbu po najvećoj svjetskoj glazbenoj senzaciji, dodajući da ona samo recitira i pieše, ali nije pjevačica.

Dogodine ipak zajedno?

Pjevačica Anda Marić čula je za razgovor s osnovnoškolcima iznenadila se: – Nedavno sam za jedan dnevni list izjavila da smo Tony i ja u odličnim odnosima, ovo me šokiralo. Moram pogledati što je to točno Tony izjavio, a trebam se čuti i s RTL-om.

S televizije, pak, nisu htjele ulaziti u polemiku svojih suradnika.

– Svi članovi žirija emisije "Hrvatska traži zvijezdu" imaju ugovor o suradnji s RTL Televizijom. Smatramo da odlično obavljaju svoj posao savjetovanja i kritiziranja naših kandidata na putu ostvarenja njihovih snova o glazbenim karijerama – piše u njihovu priopćenju, a neslužbeno doznajemo da i Anda i Tony

imaju ugovore i za treću sezonu showa.

Projekt "Što bih htio biti kada odrastem", u sklopu kojega je T. Cetinski razgovarao s djecom, traje već pet godina i bio je domaćin poznatim osobama poput Milana Bandića i Zvonimira Bobana. Priblizila ga je Kristina Gverić, voditeljica marketinga i moderatorica razgovora, koja je i sama, priznaje, zatečena izjavama na račun Ande Marić.

No službeni stav Hrvatskog školskog muzeja izmijela je ravnateljica te ustanove Branka Manin ističući da su djeca pitala ono što ih zanima, a Tony je sam odgovorio iskreno, kakav je bio tijekom cijelog razgovora.

Dodala je i da muzej ne može odgovarati za izjave gostiju te istaknula kako je Cetinski u odazivu za sudjelovanje bio krajnje pozitivan i u duhu najboljeg odnosa s djecom.

Na čijem slučaju odmah je reagirala i Snježana Jerković, PR menadžerica Tonyja Cetinskog. – Kad Tony želi raskinuti neki ugovor, on to i učini, ne žali se dječjim manipulacijama optica odnosa između Tonyja i Ande već su dosadmi – izjavila je.

Broj objava prepolovio se 2012., odnosno objavljeno je 45 članaka. Najviše članaka (8) odnosilo se na gostovanje izložbe hrvatske čipke pod nazivom *Čarobni triptih* u Državnome muzeju čipke u ruskom gradu Vologdi. Hrvatski školski muzej bio je suorganizator izložbe.

Godinu poslije opet dolazimo blizu troznamenkastoga broja objava. Gotovo trećina (27 članaka) odnosila se na gostovanje g. Teramota (*hibakuša*, osoba koja je preživjela pad atomske bombe) u Muzeju i izložbe *Atomska bomba – Hirošima i Nagasaki* (jedna je bila postavljena u Tehničkomu muzeju “Nikola Tesla”, a druga, izložba plakata o posljedicama pada atomske bombe, u HŠM-u). Izložba *Kao Hlapić i Gita – siročad u Hrvatskoj potkraj 19. i početkom 20. stoljeća* autorice Štefke Batinić također je imala dvoznamenkasti broj objava (15 članaka) 2013. godine.

Broj objava 2014. identičan je broju objava iz 2012., ali se u odnosu na 2013. prepolovio. Treba istaknuti da 2014. primarno dominiraju izvještaji (13 članaka) o kulturnoj manifestaciji Dan otvorenoga trga u kojoj su sudjelovale kulturno-znanstvene institucije smještene na Trgu maršala Tita (danas: Trg Republike Hrvatske), među kojima je i HŠM. Šest članaka odnosi se na pedagoško-humanitarni projekt HŠM-a “Budi dobar kao sunce”, a samo 2 članka odnose se na izložbe povezane s HŠM-om.

Tijekom 2015. i 2016. broj objava naglo je skočio, tj. objave tijekom te dvije godine čine više od trećine svih objava unatrag zadnjih šesnaest godina. Gotovo trećina objava 2015. (40 članaka), tj. tema kojoj su mediji posvetili najviše prostora u zadnjih šesnaest godina, a vezana je uz HŠM, o gostovanju je izložbe *Titanic – Carpathia* Pomorskoga i povijesnoga muzeja Hrvatskoga primorja iz Rijeke u HŠM-u. O pedagoškim aktivnostima Muzeja objavljeno je 45 članaka (“Ljeto u Školskom”, “Što sam želio biti kad odrastem”, održavanje muzejskih radionica različitoga sadržaja u Muzeju, ali i gostovanja diljem Hrvatske...), a o izložbi *Zagrebačka zabavišta u drugoj polovici XIX. stoljeća* autorice Elizabete Serdar objavljeno je 18 članaka. Treba istaknuti i 13 članaka o pokretnim izložbama HŠM-a, od kojih je najviše zastupljena (10 članaka) izložba *Kao Hlapić i Gita – siročad u Hrvatskoj potkraj 19. i početkom 20. stoljeća* autorice Štefke Batinić.

Gotovo 200 članaka objavljeno je 2016. o HŠM-u, njegovim izložbama i aktivnostima. Izložba *Bertuchovo slikovno carstvo – Otkrij tajne dječje enciklopedije* popraćena je u medijima s 32 objave. O pokretnim izložbama HŠM-a objavljeno je 15 članaka. Najviše prostora, ukupno 65 članaka, odnosi se na pedagošku djelatnost HŠM-a. Polovina svih članaka vezanih uz pedagošku djelatnost odnosi se na likovni natječaj koji je HŠM organizirao s tvrtkom Borovo d. d. uz izložbu *Bertuchovo slikovno carstvo – Otkrij tajne dječje enciklopedije* te na predstavljanje Startas Cvički u HŠM-u. Treba istaknuti i druge programe koje je HŠM organizirao ili sudjelovao u njima (“Što sam želio biti kad odrastem”, Edukativna muzejska akcija – EMA, “Zabava u Školskom muzeju!”...).

Analizirajući novinarske forme u kojima se spominje HŠM, na prvom se mjestu nalaze izvještaji (506), na drugom najave (269), a na trećem su mjestu *blitz* ili *flash* vijesti (84).

Što se tiče medija koji su tijekom posljednjih šesnaest godina posvetili najviše prostora HŠM-u, svakako treba istaknuti *Školske novine*, koje su objavile 196 članaka vezanih uz djelovanje HŠM-a i njegovih djelatnika. *Večernji list* objavio je 103 članka, a na trećem je mjestu *Vjesnik* s 29 članaka.

Od ukupna broja obrađenih članaka, 446 objavljeno ih je *online*, a 449 u tiskanom izdanju. Ne treba naglašavati da su početkom 2000-ih dominirali članci u tiskanim izdanjima, a danas dominiraju *online* članci na internetskim portalima. Razvoj interneta omogućio je HŠM-u da postane vidljiviji i prepoznatljiviji te da se o njemu mnogo više piše.

Broj budućih objava ovisit će primarno o djelatnosti zaposlenika Muzeja i sadržaju koji Muzej nudi svojoj ciljanoj publici, no činjenica je da bi broj objava trebao samo rasti jer internet nudi goleme prilike za promociju ustanove, bilo da se radi o besplatnoj promociji ili o plaćenju, koja je jeftinija od oglašavanja u tiskanim izdanjima te mnogo djelotvornija jer možemo točno odabrati publiku koja će primati sadržaje koje nudimo.

Od 895 članaka koji se odnose na HŠM, njegovo djelovanje i zaposlenike, njih 200 nema ilustraciju, odnosno sadržavaju samo tekst. Primarno se radi o člancima koji najavljuju izložbe. Većina članaka koji nemaju ilustracije nalazi se u *online* izdanjima, jer novinari često ne sudjeluju osobno na događanjima koje Muzej organizira, nego samo prenose objavu službe za marketing i odnose s javnošću.

Gotovo svi objavljeni članci pisani su na hrvatskom, dva su na engleskom i jedan na slovenskom jeziku.

Kada govorimo o djelatnicima Muzeja, odnosno njihovoj zastupljenosti u tekstovima obrađenim u hemeroteci, na prvom se mjestu nalazi tadašnja ravnateljica Branka Manin, koja se spominje 107 puta, 87 puta pronaći ćemo ime Štefke Batinić, 75 puta Elizabete Serdar, a Ivana Dumbović Žužić spominje se 20 puta.⁷

6. Zaključak

Strukturiranjem i obradom hemeroteke HŠM-a osim stručne obrade građe i zadovoljavanja zakonskih odredbi dobilo se mnoštvo korisnih informacija koje se mogu koristiti na različite načine.

Ključno je da su objave koje se odnose na HŠM, njegovu djelatnost, aktivnosti i djelatnike sistematizirane i obrađene.

Nadalje, hemeroteku smo povezali s drugim fondovima sekundarne dokumentacije: medijatekom, fototekom, dokumentacijom o izložbama te smo međusobno povezali članke unutar same hemeroteke.

Provedena analiza može služiti i službi marketinga i odnosa s javnošću za oblikovanje i pristup komunikaciji s medijima kao i upravi Muzeja za razvijanje strateškoga pristupa komunikaciji s javnošću.

⁷ Djelatnice Muzeja spominju se u medijima u različitim kontekstima, od najava izložbi, sudjelovanja na stručnim skupovima, reportaža i osvrta pa sve do davanja intervjua povodom otvaranja izložbi.

Na temelju medijskih objava možemo vidjeti koliko su određene izložbe i akcije koje je Muzej organizirao bile uspješne, zanimljive medijima te kako su predstavljene javnosti. Povratne informacije od medija, odnosno publike koja ima mogućnost komentiranja *online* članaka, koji su danas dominantni oblik informiranja, omogućavaju djelatnicima da vide kako su posjetitelji i mediji doživjeli, tj. vidjeli neku izložbu, događanje ili akciju koju je Muzej organizirao ili sudjelovao u njoj, a samim time mogućnost da se prilagode interesima i potrebama posjetitelja jer, u konačnici, programe i aktivnosti priređujemo zbog posjetitelja.

Nedvojbeno je da je broj objava o HŠM-u, djelatnicima i muzejskim aktivnostima rastao posljednjih sedamnaest godina, uz napomenu da zadnje dvije godine bilježimo rekordni rast objava. Analizirajući svaku godinu pojedinačno, vidljivo je da postoji nekoliko važnijih stavki koje su dovele do rasta medijskih objava o Muzeju, ali i velikoga pada objava u pojedinim godinama: pojedine izložbe djelatnica Muzeja koje su zaintrigirale javnost i medije svojom prezentacijom i sadržajem⁸, gostujuće izložbe u HŠM-u⁹, pokretne izložbe HŠM-a¹⁰ i pedagoška djelatnost Muzeja¹¹.

Budući da mlađe generacije primarno koriste internet kao sredstvo informiranja, a broj portala raste iz dana u dan, može se očekivati da će broj objava o HŠM-u u budućnosti rasti. Veći broj objava vodi do veće vidljivosti, a kauzalno i do veće posjećenosti.

Naravno, za to je potreban neprestan i predan rad djelatnika, zanimljive izložbe prilagođene ciljanoj publici Muzeja, jer bez kvalitetnoga sadržaja teško je očekivati napredak usprkos svim prednostima koje donose internet i društvene mreže.¹²

IZVORI I LITERATURA

1. Dokumentacija o izložbama Hrvatskoga školskog muzeja.
2. Dokumentacija o pokretnim izložbama Hrvatskoga školskog muzeja.
3. Internetski portali, tiskovine.
4. *M++*. *Priručnik za rad* (2004). © Link 2.
5. Maroević, I. (1993). *Uvod u muzeologiju*. Zagreb: Zavod za informacijske studije Filozofskoga fakulteta.
6. Pleše, B. (1971). *Sedamdeset godina Hrvatskog školskog muzeja*. Zagreb: Hrvatski školski muzej.
7. Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi (2002). *Narodne novine*, br. 108. Zagreb.
8. *Press Clipping* Hrvatskoga školskog muzeja.
9. *Priručnik za rad u modulu za vođenje sekundarne dokumentacije S++* (2007). Link 2.
- 8 Primjerice: *Bertuchovo slikovno carstvo – Otkrij tajne dječje enciklopedije, Kao Hlapić i Gita – siročad u Hrvatskoj potkraj 19. i početkom 20. stoljeća, Zagrebačka zabavišta u drugoj polovici XIX. stoljeća*.
- 9 Primjerice: *Titanic – Carpathia, Atomska bomba – Hirošima i Nagasaki, Naša priča u slikama*.
- 10 Primjerice: *Od slikovnjaka do Vragobe – hrvatske slikovnice do 1945., Kao Hlapić i Gita – siročad u Hrvatskoj potkraj 19. i početkom 20. stoljeća, Zagrebačka zabavišta u drugoj polovici XIX. stoljeća*.
- 11 Primjerice: pedagoško-humanitarni projekt “Budi dobar kao sunce”, ciklus “Što sam želio biti kad odrastem”, Edukativna muzejska akcija (EMA) i brojne radionice održane u Muzeju i drugim gradovima diljem Hrvatske (Klanjec, Pitomača, Slatina, Vukovar).
- 12 <http://www.hsmuzej.hr/index.asp>; <https://www.facebook.com/hrvatskiskolski.muzej/?fref=ts>.

10. Zakon o muzejima (1998). *Narodne novine*, br. 142. Zagreb.
11. Zakon o muzejima (2015). *Narodne novine*, br. 110. Zagreb.
12. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (1999). *Narodne novine*, br. 69. Zagreb.

Filip Sundi, Zagreb

ARCHIVES OF THE CROATIAN SCHOOL MUSEUM

Summary

This paper aims to present the formation of a secondary documentation fund – the Inventory of Croatian School Museum Archives. The process of its organization comprised three phases. The first phase included collecting newspaper articles, the second one included their digitalization, and the third and the last one was reserved for processing the articles in the S++ module. We processed nearly 900 articles that provided us with plenty of useful information about the Museum, its exhibitions, activities, and museum's professional staff. The research conducted unambiguously shows that the number of publications about CSM has increased in the past seventeen years, the last two years recording an unsurpassed number of publications which account for a third of all articles processed.

Key words: museum documentation, Archives, Croatian School Museum (Zagreb)